

Аграрен университет – Пловдив, Научни трудове, т. LX, кн. 1, 2016 г.
Кръгла маса *Специализирани видове туризъм – предизвикателства и перспективи*
Agricultural University – Plovdiv, Scientific Works, vol. LX, book 1, 2016
Round table *Special forms of tourism – challenges and prospects*

**ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД
СПОРТНИЯ ТУРИЗЪМ В ОБЩИНА БУРГАС
CHALLENGES AND PERSPECTIVES FACING
SPORTS TOURISM IN THE MUNICIPALITY OF BURGAS**

**Златина Караджова
Zlatina Karadzhova**

Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – Бургас
„Asen Zlatarov” University – Burgas

E-mail: zlatina_karadjova@abv.bg

Abstract

In the present economic environment, the competitiveness of tourist destinations corresponds with the variety of additional services that accompany the supply of the main tourist product. In this context we highlighted the role of sports tourism as part of a complex animated tourist product. Sports and tourism interact, they bring more emotion and positive experience for tourists and athletes and for those who provide the service – a positive economic result.

The object of this study is sports tourism in the municipality of Burgas.

The study focused on the challenges and prospects of its development.

The aim is to justify the role of sports tourism as a factor providing competitive advantages of the municipality and leading to improving the welfare of the local community. To realize the set objective the following tasks were solved: the terms sports, tourism, sports tourism, animation, sports animation were defined; a SWOT analysis of sports tourism in Burgas was made and conclusions were drawn as well as recommendations made for the future development of the sports in the above mentioned municipality.

Key words: sports, tourism, sports animation, municipality of Burgas.

ВЪВЕДЕНИЕ

Една от най-меродавните дефиниции за спорта, принадлежи на Съвета на Европа и е публикувана в Европейската спортна харта: „Спорт е всяка форма на физическа активност, която чрез организирана или неорганизирана форма на участие цели изразяване и подобряване на физическото и психическото здраве, създаване на социални контакти и постигане на резултати в състезания на всякакво ниво” (Тсанов, 2006).

Туризмът, от своя страна, представлява временно движение и пребиваване извън постоянното местожителство, продиктувано от различни

мотиви, предопределящи целта на пътуването, без да се упражнява трудова дейност, вследствие на която да се получават доходи (Karadzova, 2012a: 11).

Спортният туризъм можем да определим като специфично пътуване извън обичайната среда, в което самият спорт е основната мотивация за предприемането на пътуване. В съвременния динамичен свят, туристическите пътувания са едни от начините за развлечение, почивка и рекреация. Спортният туризъм, от своя страна, съчетава всички тези елементи и предлага на туристите друг вид преживяване, в което те или са зрители на спортни събития, или практикуват предпочитания от тях вид спорт. Той е и част от комплексен анимационен туристически продукт, водещ до „задоволяване на нарастващите потребности на туристите от двигателна активност, рекреация и лечение чрез използване на физически упражнения” (Tomova, 2007: 31).

Туристическата анимация е специфична дейност, която обединява разработване и осъществяване на специални програми за организиране на свободното време. Анимационните програми включват не само спортни игри и състезания, танци, карнавали, игри, хоби и занимания, но и са призвани да удовлетворяват висши потребности (Dimitrova, 2010: 319).

Специфичните характеристики на анимацията се откриват в практическото ѝ приложение в туризма. Най-общо това е дейност, развивана от предоставящо туристически услуги предприятие или организация (хотел, туристически комплекс, туроператор и др.), която има за цел да насърчи туристите към активно и разнообразно прекарване на свободното време чрез участие в специално разработени програми. В съдържателно отношение анимацията обхваща и редица прояви, които могат да бъдат групирани в няколко основни сфери:

- Сфера на физическо натоварване, движение и спорт;
- Сфера на социални контакти;
- Сфера на културни интереси;
- Сфера за изява на творчески интереси и наклонности.

Поради своя подчертано доминантен характер, посочените сфери (особено първите две) са почти неотменна съставна част на всяка концепция за анимация.

Анимацията, като процес на междуличностно общуване, предоставя условия за създаване и съгласуване на представи за общо одобрявано и социално приемано поведение. Потенциалните ресурси на анимацията като социализационен агент се разкриват чрез определянето ѝ:

1. Като процес на взаимодействие между индивидите, където социалните позиции не са предпоставени, а са актуално случващи се.

2. Като интерактивен подход, който провокира децата и техните родители активно както да изявят себе си, така и да се учат да приемат другите с техните индивидуални характеристики.

3. Като средство за организиране на свободното време на смесени групи деца и техните родители (Dimitrova, 2011: 321).

По своята същност спортната анимация в туризма представлява „комплекс от дейности, целящи да подтикнат туриста към активни занимания с физически упражнения и спорт, да стимулират възстановителните способности на организма, да укрепват неговото здраве, работоспособност и психологически статус” (Dimitrov, 2012: 266). Тя се утвърждава като допълнителна услуга от ново поколение. Осигурява атрактивност на туристическите дестинации и продукти. Източник е на висока добавена стойност, повишава конкурентоспособността и финансовите приходи, води до разкриване на нови работни места (Dimitrov, 2014: 387).

Спортният туризъм се разглежда и като част от алтернативните видове туризъм. Алтернативният туризъм е контрапункт на стандартния, масовия туризъм, като основен акцент е досегът със съхранената околна среда, автентичната атмосфера и кухня, запазените традиции, липсата на загрозяващите белези на урбанизма. Хората, които предпочитат този вид туризъм, избягват големите хотели и курорти и отдават значение на общуването с местните хора. Те държат да разберат, че пътуванията им подпомагат по някакъв начин местната икономика, а не разхищават и не унищожават природните ресурси. В този смисъл алтернативният туризъм представлява предпоставка за устойчиво развитие. Особеностите на алтернативния туризъм са:

- Алтернатива на стандартния, масовия туризъм като начин на протичане и философия;

- Алтернатива, като потребителски кръг – той интересува индивидуално пътуващите и организирани в малки и средно-големи групи хора – 8–15 души, обединени от общи ценности, естетически или професионални интереси, очакващи да научат нещо в своите пътувания или ваканция;

- Алтернативен избор на доставчиците на туристически, увеселителни, познавателни или рекреационни услуги;

- Алтернатива като география, райони, в които се практикува – основно планинските и селски райони, без да се отричат и стойностните малки хотели с човешки измерения и топло посрещане;

- Алтернатива на пасивния консуматорски пакет от услуги – програмите включват разнообразни дейности и са насочени към изграждане на умения и познания, обучение и усъвършенстване на участниците, достигане до общочовешките и специфичните материални и духовни ценности;

- Алтернатива на социалния и икономическия упадък – този туризъм е носител на нови послания и надежди в общественото пространство и на нови идеи за утвърждаване на устойчиви модели за местно и регионално развитие, и издига в приоритет грижливото отношение към природата, традициите и интересите на местните общности (Karadzhova, 2012b: 12).

През последните години спортният туризъм се развива изключително бързо, благодарение на редица движещи фактори, като увеличаване на свободното време, интересът на туристите да изпитат нова емоция,

желанието за спектакъл и участието в него. В наши дни спортно-туристическата индустрия допринася 10 % от БВП на страните. Въпреки че през изминалите десетилетия спортът и туризмът са се разглеждали като две различни дейности, в наши дни все повече се обръща внимание на икономическото значение и новите пазарни ниши, които се откриват при обвързването им. Те могат да бъдат едно цяло, да действат под формата на синергия и да носят по-голяма емоция и положително преживяване на туристи и състезатели, а за тези, които предоставят услугата – положителен икономически резултат. Въпреки появата на първите спортни пътувания, още от древността спортният туризъм е ново направление в туризма.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Ползваните за провеждане на изследването материали са специализирана научна литература и методи като индукция и дедукция, анализ и синтез, както и SWOT-анализ, чрез който се експонират силните и слаби страни, възможностите и заплахите, пред развитието на спортния туризъм в община Бургас.

Бургас е един от най-големите градове в страната. Разположен е на брега на Черно море, в Бургаския залив, на 400 км от София и 130 км от Варна. Бургас е административен център на едноименната област. Населението на града е над 230 000 души. Бургаското пристанище е най-голямото товарно пристанище в страната. На 10 км североизточно от града се намира летището, което извършва международни полети. Климатът на Бургас, силно повлиян от морето, е умереноконтинентален, със средни летни температури от 26.4°C, а средната температура на морската вода през лятото е 24,7°C.

Към Общината действа Комисията по спорт, младежки дейности и туризъм към Общински съвет – Бургас, която регулира спортните дейности на територията на общината. Общинският съвет по спорт към Община Бургас е консултативен орган, който оказва съдействие и помощ при извършване на дейностите по спорт и упражнява обществен контрол върху тяхното осъществяване.

Управлението и стопанисването на общинските спортни обекти на територията на общината се осъществява от Общинско предприятие „Спортни имоти“.

SWOT-АНАЛИЗ НА СПОРТНИЯ ТУРИЗЪМ В ОБЩИНА БУРГАС

Силни страни

- Богата спортна история;
- Многообразие на практикувани спортове;
- Налична спортна база в много добро състояние;
- Благоприятно географско разположение;
- Конкурентни цени на туристическите услуги;
- Определяне на туризма като приоритет за развитието на района;
- Ресурс от квалифицирани кадри в сферата на туризма и спорта;

- Засилен интерес от частни спортни дейатели за откриване и развиване на спортни клубове;
- Засилен интерес на отделни федерации за участие в публично-частно партньорство за изграждане на многофункционални спортни бази;
- наличие на Колеж и Университет, обучаващи по специалност „Туризм“, както и на голямо спортно училище.

Слаби страни

- Налице е и спортна база, която и към настоящия момент не е обновена;
- Развитието на високо спортно майсторство не е приоритет на спортните клубове на територията на община Бургас;
- Изпълнените проекти за изграждане на нови спортни обекти не отговарят на изискванията на международните спортни организации за приемане и провеждане на спортни прояви;
- Неквалифицирани кадри в сферата на спортния мениджмънт;
- Липса на опит и капацитет за организиране на международни спортни прояви;
- Липса на опит и капацитет на използване на спортния туризъм за усвояване на европейските структурни фондове.

Възможности

- Наличие на богат държавен и международен календар с потенциал за кандидатстване за домакинства;
- Възможности за подобряване на спортните резултати;
- Подобряване на квалификацията и уменията на заетите в двете сфери на развитие – спорт и туризъм;
- Популяризиране на град Бургас като туристическа дестинация с възможности за практикуване на различни видове спорт;
- Подобряване на инфра- и суперструктурата, обслужваща двете сфери на дейност;
- Възможности за привличане на средства от спортните организации, както на отделните видове спорт, така и държавните структури за развиване на спорт;
- Възможности за привличане на средства от международни спортни федерации;
- Наличие на богат държавен и международен календар с потенциал за кандидатстване за домакинства;
- Възможности за подобряване на спортните резултати.

Заплахи

- Изграждане на нови по-модерни спортни бази в страната;
- Централизирана подготовка на елитните състезатели в столицата;
- Демографска криза;
- Икономическа криза;
- Изтичане на обучени кадри в сферата на спорта;
- Непълноценно използване на материалната база.

РЕЗУЛТАТИ

Дейността на общинското предприятие „Спортни имоти“ се финансира от бюджета на Община Бургас и съответно реализираните приходи от дейността се внасят в бюджета. Обектите, които стопанисва Общинското предприятие, са:

➤ Спортна зала „Младост“: намира се в к-с „Славейков“. Общата площ на залата е 3000 кв. м., разгъната и застроена площ. Това е най-голямата спортна зала в града. Построена е през 1987 г. Подходяща е за спортни състезания, волейболни срещи, както и за търговски изложения. Спортното съоръжение се състои от една голяма зала, зала с размери 45 м. дължина и 22 м. широчина, и три малки зали.

➤ Спортна зала „Бойчо Брънзов“: намира се в к-с „Изгрев“, застроена е на площ от 2240 кв. м. Основна част заема баскетболното поле – игрище за провеждане на баскетболни мачове с площ от 865 кв. м.

➤ Спортна зала „Никола Станчев“: намира се в к-с „Меден рудник“, зона А, в близост до магазин „Билла“. Самостоятелна сграда, представляваща спортна зала на два етажа – закрыта площ. Първият етаж е със застроена площ от 839 кв. м. и втори етаж от 1746 кв. м.

➤ Плувен комплекс „Флора“ – находящ се в Приморски парк Бургас, пуснат в експлоатация на 17.05.2010 г. Плувният комплекс разполага с два басейна, единият от които 50 метров, а другият – 20 метров.

➤ Тенис кортове: „Парк Езеро“ – намират се в южната част на парк „Езеро“, разположени на площ от 9500 кв. м., десет тенис корта с червена настилка и една тенис стена.

➤ Тенис корт „Трета поликлиника“: разположен в района на бившата Трета поликлиника, на ул. „Гурко“ на площ от 1100 кв. м., с прилежаща към него битова сграда от 40 кв. м.

➤ Спортен център „Изгрев“: модерен и многофункционален комплекс, изграден в Районен парк „Изгрев“, в едноименния градски квартал в Бургас. Построен е върху УПИ – общинска собственост с площ 14 390 кв. м., като застроената площ е 451 кв. м., и РЗП – 704 кв. м. Комплексът е въведен в експлоатация през месец май 2010 г.

➤ Спортен център „Славейков“: модерен и многофункционален комплекс, изграден в к-с „Славейков“, в едноименния градски квартал в Бургас. Построен е върху площ от 21 000 кв. м. Комплексът е въведен в експлоатация през месец декември 2011 г. На територията на комплекса са изградени: игрище за тенис на корт; баскетбол; волейбол; 2 игрища за футбол; стена за катерене; скейт-парк; детски кът; лекоатлетическа писта; обслужваща сграда с тренировъчни зали за бокс и други видове спорт. В центъра се извършва както спортно-тренировъчна дейност, така и се провеждат дейности за обучение на любители.

➤ Стадион Долно Езерово: намира се в кв. Долно Езерово, кв. 7, УПИ I. Целият обект е с открита площ от 28 655 кв. м. На спортното съоръжение се спортуват футбол и лека атлетика.

- Стадион Българово: намира се в гр. Българово и е с площ от 45 800 кв. м., находящ се в кв. 52, УПИ I – 391. На стадиона има масивна сграда с 2 съблекални, съдийска стая и сервизни помещения. Стадионът се използва единствено за футбол.
- Стадион Рудник: намира се в село Рудник, кв. 12, УПИ II – 244, с площ 26 120 кв. м., както и масивна сграда със застроена площ 153 кв. м., РЗП – 306 кв. м. Етаж 1-ви – 2 съблекални, 2 бани, сервизни помещения.
- Спортна площадка „Златно ключе“: намира се в централната градска част, на ул. „Дебелт“ с площ 2193 кв. м. На площадката има обособени игрища за мини-футбол, волейбол, баскетбол, една трибуна и ограда.
- Спортна площадка „Славейков“: намира в к-с „Славейков“, зад бл. 1 Б, с площ от 999 кв. м., има изградени футболно и баскетболно игрище.
- Спортна площадка „Меден рудник“, зона Б: намира се в ж. к. „Меден рудник“, имот VII, кв. 22, зона Б с площ 6933 кв. м., върху които са изградени игрища за: тенис на корт; волейбол; баскетбол; футбол. Има три броя зрителски трибуни, районно осветление, поливна инсталация и ограда.
- Спортна площадка кв. „Крайморие“: намира се в кв. „Крайморие“. Целият спортен обект е с площ от 4,6 дка. Площадката е открита с комбинирано игрище за мини-футбол и баскетбол, има и обособена детска площадка, чието състояние е отлично.
- Спортна площадка „Елин Пелин“: находяща се в ж.к. „Меден рудник“, зона А. Има изградено игрище за мини-футбол с изкуствена трева.
- Най-големият стадион, намиращ се на територията на града, но не е собственост на общината, е „Лазур“.
- Стадион „Черноморец“ е футболен стадион, част от „Спортен комплекс Черноморец“, намиращ се в кв. „Акациите“.
- Изграден е и нов модерен спортен комплекс на бургаските гимназии ГРЕ „Г. С. Раковски“ и ПМГ „Акад. Н. Обрешков“. Той е на три нива и разполага с басейн с полуолимпийски размери, фитнес-зона, спортна зала за волейбол и баскетбол, зала за борба, гимнастика, спортни танци и други спортове на закрито. Община Бургас продължава да строи нови спортни игрища, които бургазлии да ползват безплатно.
- На 30 април правителството отне от МО управлението върху имот в ж. к. „Изгрев“ и го предостави на общината. Теренът с площ от 8234 кв. м. е застроен с пет сгради и на него местната власт изгражда многофункционален спортен, конгресен и бизнес център „Арена Бургас“.

ИЗВОДИ

От така проведените анализи на наличната спортна база, както и SWOT-анализа на спортния туризъм, основният извод, който можем да направим е, че община Бургас разполага с прекрасни условия за развитие на спорта. С реализирането на последния проект, а именно спортна зала „Арена Бургас“ се създават възможности за:

- провеждане на международни, национални, местни спортни, културни и социални събития;

- подпомагане и насърчаване развитието на младежта и спорта;
- насърчаване на иновативни идеи и концепции.

Приемането на домакинства на спортни събития, би довело до побързото икономическо развитие, подобряване на инфраструктурата в района, откриване на нови работни места, популяризиране на дестинацията, подобряване на условията за живот в самия град и откриване и удължаване на туристическия сезон.

Перспективите пред развитието на спортния туризъм се свързват с провеждането на разнообразни мероприятия, осигуряващи успешното обвързване на спортното събитие и дестинацията в единен продукт с цел повишаването на ефективността както на провежданото събитие, така и на дългосрочната стратегия на дестинацията.

Спортният туризъм осигурява атрактивност на град Бургас, подобрява имиджа, повишава конкурентоспособността, допринася за изграждане на нова и модернизирана инфраструктура, развива и обновява града, привлича млади и отговорни трудови ресурси и служи за по-успешно туристическо позициониране. Туристическият продукт, който градът предлага, се радва на по-голямо търсене, което от своя страна позволява формиране на по-високи цени и съдейства за просперирание на местната общност.

REFERENCES

Dimitrova, Z., 2010. Za animatsiata kato spetsifichna deynost i za neobhodimostta ot spetsifichna podgotovka na kadrite. // Upravlenie I obrazovanie (Burgas), № 1, 318–323.

Dimitrova, Z., 2011. Teoretichen model za profesionalna kompetentnost na uchiteliya kato animator. // Godishnik na Universitet „Prof. d-r Asen Zlatarov”, № 1, 321–324.

Dimitrov, D., 2012. Osobenosti na sportnia animatsionen product v morskite hotelski kompleksi. // Predizvikatelstva pred turizma prez 21. vek, 266–273.

Dimitrov, D., 2014. Kompetentsiata na animatora kato subekt v predlaganeto na sportno-animatsionnata usluga v turizma. // Naucno spisanie na Fakultet „Ikonomika na infrastrukturnata” – „Tendencii v razvitiето na globalniya turizam”, 387–391.

Karadzhova, Z., 2012a. Motivaciya na personala v turizma. Burgas: Bozhich.

Karadzhova, Z., 2012b. Konceptiya za razvitie na alternativni vidove turizam v Bulgaria. // Nauchen almanah na Varnenski Svoboden Universitet, kn. 9, 7–49.

Tomova, S., 2007. Osnovi na sportnata animaciya v turizma. Varna: Nauka i ikonomika.

Tsanov, I., 2006. Pravoslavie i eliten sport. 15.06.2006. <<http://www.pravoslavie.bg/анализи/Православие и елитен спорт/>> (19.04.2016).